

APEK

Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije
Stegne 7, p. p. 418
1001 Ljubljana
telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01
e-naslov: info.box@apek.si, http://www.apek.si
davčna št.: 10482369

Številka: 300-165/2004/57
Datum: 18.11.2005

Sklic:
Datum:

Osnutek ukrepa v skladu s 95.členom ZEKom

Na podlagi 22., 23., 24., 26., 27. in 117. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 43/04 in 86/04), določb Splošnega akta o določitvi upoštevni trgov (Uradni list RS, št. 77/04) ter ob uporabi določb Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 22/05 - UPB) v zvezi z analizo upoštevnega trga Dostopovni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg), Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije po uradni dolžnosti izdaja družbi Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, Ljubljana, ki jo zastopa predsednik uprave Libor Vončina, naslednjo

ODLOČBO

1. Družba Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, Ljubljana, ki jo zastopa predsednik uprave Libor Vončina, je na upoštevni trgu Dostopovni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg) operater s pomembno tržno močjo.
2. Družbi Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, Ljubljana, ki jo zastopa predsednik uprave Libor Vončina, se naloži obveznost dopustitve operaterskega dostopa (26.člen ZEKom), v okviru katere:
 - ugoti vsem razumnim zahtevam za operaterski dostop do in uporabo določenih omrežnih elementov in povezanih zmogljivosti, ki tvorijo trg ali del trga dostopovnih delov zakupljenih vodov,
 - mora biti zahteva izvršena, kakor hitro je praktično mogoče, pod poštenimi in razumnimi pogoji in cenami, ki so določene v točki 5. izreka te odločbe,
 - se v dobri veri pogaja z operaterji, ki zahtevajo operaterski dostop za dostopovne dele zakupljenih vodov,
 - ne zavrne že odobrenega operaterskega dostopa za dostopovne dele zakupljenih vodov,
 - zagotavlja dostopovne dele zakupljenih vodov za preprodajo le teh na maloprodajnem trgu.
3. Družbi Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, Ljubljana, ki jo zastopa predsednik uprave Libor Vončina, se naloži obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja v zvezi z operaterskim dostopom za dostopovne dele zakupljenih vodov tako, da:
 - zagotavlja enakovredne pogoje za dostopovne dele zakupljenih vodov v enakovrednih okoliščinah za druge operaterje, ki zagotavljajo enakovredne storitve (1.točka drugega odstavka 24. člena ZEKom) ter

- zagotavlja drugim operaterjem enako kakovostne storitve in informacije v zvezi z dostopnimi deli zakupljenih vodov pod enakimi pogoji kot za svoje storitve ali storitve svojih hčerinskih družb (2.točka drugega odstavka 24. člena ZEKom).
4. Družbi Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, Ljubljana, ki jo zastopa predsednik uprave Libor Vončina, se naloži obveznost zagotavljanja preglednosti (23.člen ZEKom), v okviru katere:
- pripravi vzorčno ponudbo dostopovnih delov zakupljenih vodov v svojem omrežju in jo objavi na svoji spletni strani v 30 dneh od dokončnosti te odločbe,
 - mora v vzorčni ponudbi za svojo ponudbo dostopovnih delov zakupljenih vodov v omrežju Telekoma Slovenije d.d., objaviti cene vsaj za hitrosti do 155 Mbit/s skupaj z morebitnimi popusti in drugimi pogoji, roki izvedbe in uporabe ter parametri kakovosti prenosa in vse tehnične vmesnike in standarde, ki jih morajo ti vmesniki izpolnjevati,
 - v vzorčni ponudbi pregledno prikaže način kalkulacije, v primeru da dovoljuje upoštevanje multipleksiranja signalov,
 - objavi splošne pogoje kot priložo vzročne ponudbe,
 - vsako spremembo veljavne vzorčne ponudbe dostavi agenciji in jo objavi na svoji spletni strani najkasneje 30 dni pred uveljavitvijo spremembe.
5. Družbi Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, Ljubljana, ki jo zastopa predsednik uprave Libor Vončina, se naloži obveznost cenovnega nadzora (27. člen ZEKom), v okviru katere:
- oblikuje cene mesečne zakupnine in priključnine dostopovnih delov zakupljenih vodov tako, da je grosistična cena določena na podlagi metode maloprodajna cena minus, kjer je minus enak 8,7%, pri čemer se upošteva maloprodajna cena in hitrosti, ki so objavljene v veljavnem maloprodajnem ceniku,
 - mora preoblikovati lestvico popustov na vsoto mesečne zakupnine na način, da bo omogočala bolj enakomerno razporeditev zakupnikov v razrede,
 - mora preoblikovati lestvico popustov na lojalnost tako, da je največja doba vezave 7 let
 - cene in popusti iz te točke izreka te odločbe začnejo veljati v 30 dneh od dokončnosti te odločbe.
6. V tem upravnem postopku niso nastali stroški postopka.

Obrazložitev:

V skladu s prvim odstavkom 21. člena ZEKom mora agencija v sodelovanju z organom, pristojnim za varstvo konkurence, v rednih časovnih intervalih analizirati trge iz Splošnega akta o določitvi upoštevnihih trgov (Uradni list RS, št. 77/04). Agencija v okviru tega postopka po uradni dolžnosti opravlja analizo upoštevnihih trga dostopovni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg). Primarni cilj analize trga je, da se ugotovi ali na posameznem trgu

obstaja učinkovita konkurenca oz. ali ima operater (lahko tudi dva ali več operaterjev skupaj) na posameznem upoštevem trgu pomembno tržno moč. Glede na izsledke analize se naložijo, spremenijo, ohranijo ali razveljavijo obveznosti iz 23. do 30. člena ZEKom.

Novi regulativni okvir na področju elektronskih komunikacij v Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: EU) kot tudi ZEKom predvidevata tristopenjski proces v postopku določitve operaterja s pomembno tržno močjo in naložitve obveznosti z namenom reševanja težav na področju konkurence.

Prvi korak vsebuje določitev upoštevanih trgov na področju elektronskih komunikacij v skladu z 20. členom ZEKom. Agencija je s tem namenom sprejela Splošni akt o določitvi upoštevanih trgov, ki je stopil v veljavo dne 17.7.2004.

V drugem koraku agencija v sodelovanju z Uradom za varstvo konkurence opravi analizo upoštevane trga, v kateri ugotavlja ali na trgu obstaja konkurenca.

V primeru, da na trgu ni učinkovite konkurence, agencija v tretjem koraku v upravnem postopku določi operaterja s pomembno tržno močjo in mu naloži vsaj eno izmed možnih obveznosti z namenom reševanja dejanskih ali potencialnih težav na področju konkurence.

Zgodovinsko ozadje

Storitve dajanja telekomunikacijskih vodov v zakup so lahko operaterji izvajali na podlagi dovoljenja že v skladu s 16. členom Zakona o telekomunikacijah (sprejetega leta 1997). Trg telekomunikacijskih storitev je v Sloveniji popolnoma liberaliziran od maja leta 2001. Podlaga je bil sprejeti Zakon o telekomunikacijah (Uradni list RS št. 30/01 in 110/02, v nadaljevanju: ZTel-1). Telekomunikacijsko omrežje je tako postalo odprto in dostopno za vse potencialne operaterje. V skladu s prvim odstavkom 27. člena in 28. členom ZTel-1 so operaterji lahko izvajali storitve dajanja telekomunikacijskih vodov v zakup na podlagi obvestila.

ZEKom določa, da lahko vsaka fizična ali pravna oseba zagotavlja elektronska komunikacijska omrežja oziroma izvaja elektronske komunikacijske storitve pod pogoji, ki jih določa zakon. Ravno tako je telekomunikacijsko omrežje v skladu z ZEKom odprto in dostopno za vse potencialne operaterje, ponudniki telekomunikacijskih storitev pa bi naj tako dobili enake možnosti za nastop na trgu.

Na podlagi 152. člena ZTel-1 je imel Telekom Slovenije d.d. za zakup vodov vse obveznosti operaterja s pomembno tržno močjo na podlagi zakona do 11.05.2003. Agencija je nato na podlagi opravljene tržne analize Telekom Slovenije d.d. določila za operaterja s pomembno tržno močjo za storitveni segment zakupljenih vodov z odločbo št. 300-36/2002/70 z dne 9.5.2003 za obdobje od 12.05.2003 do 28.04.2004, in nato še z odločbo št. 300-95/2003/87 z dne 21.04.2004 za obdobje od 28.04.2004 do 28.04.2005.

Analiza storitvenega segmenta zakupljenih vodov po ZTel-1 ni ločevala med maloprodajnim in medoperaterskim trgi zakupljenih vodov in tudi ne med dostopnimi deli zakupljenih vodov in hrbtenci deli zakupljenih vodov na medoperaterskem trgu. Tudi ponudba Telekoma Slovenije d.d. je bila enotna, se pravi iste cene in pogoji za operaterje kot tudi končne uporabnike. Telekom Slovenije d.d. je uvedel medoperatersko ponudbo šele 14.05.2004 z objavo v Vzorčni referenčni ponudbi o medomrežnem povezovanju z omrežjem

Telekoma Slovenije d.d. (Uradni list RS, št. 53/04) oziroma spletni naslov: <http://www.telekom.si/res/RIO-maj2004.pdf>.

Potek postopka

Agencija je z dopisi št. 300-75/2004/1-113 z dne 16.7.2004 pozvala vse fizične in pravne osebe, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja oz. izvajajo elektronske komunikacijske storitve ter so vpisani v uradno evidenco agencije, da izpolnijo vprašalnike, na podlagi katerih bo agencija izvedla tržne analize na vseh 18 upoštevnihih trgih. Rok za dostavo podatkov je bil 24.9.2004. Z izpolnjenimi vprašalniki je agencija pridobila podatke za obdobje od 01.01.2002 do 30.06.2004.

V uradni evidenci agencije je 32 operaterjev, ki so agencijo obvestili, da zagotavljajo storitve dajanja vodov oziroma dajanja prenosnih kapacitet v zakup.

Glede na uradno evidenco agencije nudijo storitve dajanja kapacitet v zakup naslednja podjetja:

	Operater	Naslov	Pošta	Kraj	Datum prvega vpisa
1.	BT Globalne storitve, d.o.o.	Dravska 10	1000	Ljubljana	23.6.2004
2.	Dravske Elektrarne Maribor d.o.o.	Obrežna 170	2000	Maribor	9.5.2002
3.	ELTA d.o.o.	Premrlova 1	6310	Izola	13.5.2002
4.	EVJ ELEKTROPROM d.o.o.	Loke 22	1412	Kisovec	7.5.2002
5.	FABČIČ DOMCOMMERCE & Co., d.n.o., Ljubljana	-Puhova 1	1000	Ljubljana	26.9.2002
6.	GEOSS d.o.o. Ajdovščina	Cesta IV. Prekomorske 61	5270	Ajdovščina	29.4.2002
7.	HOLDING SLOVENSKE ŽELEZNICE, d.o.o.	Kolodvorska 11	1000	Ljubljana	22.5.2002
8.	INCOTEL COM d.o.o.	Novi trg 1	8000	Novo mesto	16.8.2004
9.	INCOTEL d.o.o.	Novi trg 1	8000	Novo mesto	15.5.2002
10.	KRS Rotovž d.d.	Cankarjeva ulica 6A	2000	Maribor	19.4.2002

11.	KRS TABOR d.d.	Kardeljeva cesta 49	2000	Maribor	13.6.2002
12.	KRS VELENJE, d.d., Velenje	Prešernova 8	3320	Velenje	10.4.2002
13.	Ljubljanski kabel, z.b.o.	Tivolska cesta 50	1000	Ljubljana	10.4.2002
14.	MASICOM d.o.o.	Cesta na brdo 49	1000	Ljubljana	9.11.2004
15.	MEDINET d.o.o.	Tržaška 85	2000	Maribor	30.4.2002
16.	METALING, d.o.o., Radeče, Krakovo 11	Krakovo 11	1433	Radeče	29.4.2002
17.	PanTel d.o.o.	Neubergerjeva 30	1000	Ljubljana	10.2.2003
18.	PERFTECH, d.o.o., Bled	Pot na Lisice 4	4260	Bled	17.4.2002
19.	REAL SECURITY d.o.o.	Meljska cesta 1	2000	Maribor	9.11.2004
20.	RTV SLOVENIJA	Kolodvorska 2	1000	Ljubljana	28.5.2002
21.	SINFONIKA d.o.o.	Motnica 7	1236	Trzin	9.10.2001
22.	SITA, Podružnica za Slovenijo, Ljubljana	Železna cesta 18	1000	Ljubljana	13.5.2002
23.	SKYLINE, d.o.o., Ljubljana	Celovška 150	1000	Ljubljana	17.4.2002
24.	SOFTNET d.o.o.	Borovec 2	1236	Trzin	15.4.2002
25.	Stelkom d.o.o.	Cesta v Mestni log 88a	1000	Ljubljana	31.7.2003
26.	T - 2 d.o.o.	Streliška ulica 150	2000	Maribor	21.6.2004
27.	TELEKOM SLOVENIJE d.d.	Cigaletova 15	1000	Ljubljana	13.5.2002
28.	TELEMACH d.o.o.	Cesta Ljubljanske brigade 21	1000	Ljubljana	9.5.2002
29.	TELIUS d.o.o.	Tivolska cesta 50	1000	Ljubljana	23.4.2004

30.	TERACOM TELCO SERVIS d.o.o.	Štihova 13	1000	Ljubljana	12.4.2002
31.	TESICOM d.o.o.	Slamnikarska 1	1230	Domžale	23.4.2003
32.	VOLJATEL d.d.	Šmartinska 106	1000	Ljubljana	29.5.2002

Agencija je na podlagi poslanih odgovorov operaterjev, ki se vodijo pod zadevama št. 300-75/2004 in 300-165/2004 ugotovila, da zakupljene vode na medoperaterskem trgu zagotavljajo naslednji operaterji:

	Operater	Naslov	Pošta	Kraj
1.	Dravske Elektrarne Maribor d.o.o.	Obrežna 170	2000	Maribor
2.	ELTA d.o.o.	Premrlova 1	6310	Izola
3.	HOLDING SLOVENSKE ŽELEZNICE, d.o.o.	Kolodvorska 11	1000	Ljubljana
4.	TELEKOM SLOVENIJE d.d.	Cigaletova 15	1000	Ljubljana
5.	TELEMACH d.o.o.	Cesta Ljubljanske brigade 21	1000	Ljubljana
6.	TESICOM d.o.o.	Slamnikarska 1	1230	Domžale
7.*	Stelkom d.o.o.	Cesta v Mestni log 88a	1000	Ljubljana

**v analizi ELES in Elektro Celje d.d.*

Družbi Eles in Elektro Celje d.d. sta vse aktivnosti s področja elektronskih komunikacijskih storitev s 01.07.2004 po sklepu Vlade RS prenesli na družbo Elektro.TK, d.o.o., Ljubljana, ki se je dne 05.01.2005 preimenovala v Stelkom d.o.o.. Glede na to, da analiza primerja podatke od prvega polletja 2002 do prvega polletja 2004 smo v analizi ločeno prikazali družbi Eles in Elektro Celje d.d., ker sta podatke tudi posredovali ti dve družbi.

Družba Dravske elektrarne Maribor d.o.o. je sicer izpolnila vprašalnik za minimalni nabor zakupljenih vodov, vendar svojih zakupljenih vodov ne ponuja končnim uporabnikom, temveč operaterjem, zato smo ta vprašalnik upoštevali pri analizi medoperaterskega trga dostopovnih delov zakupljenih vodov. Ostali operaterji, ki so v uradni evidenci agencije, delujejo le na medoperaterskem trgu hrbteničnih delov zakupljenih vodov (PanTel d.o.o., Telius d.o.o.), na maloprodajnem trgu zakupljenih vodov (RTV Slovenije, KRS Rotovž d.d.), zakupljene vode zakupujejo od drugih operaterjev in jih dajejo v nadaljnji zakup (Elektro Turnšek d.o.o.), zakupljene vode uporabljajo za lastno uporabo, dajejo v zakup samo optična

vlakna, ki jih v tem zajemanju podatkov nismo zajeli ali do konca zajema podatkov, to je do 30.6.2004 še niso začeli delovati.

Družba Telemach d.o.o. je skupaj s svojimi podatki konsolidirano posredovala tudi podatke za KRS Velenje d.d., ki je v večinski lastni družbe Telemach d.o.o..

Po prejemu vseh potrebnih podatkov, ki jih je agencija pridobila na podlagi sestavljenih vprašalnikov in po pregledu uradne evidence agencije, je agencija pričela s postopkom skupne analize na upoštevem trgu dostopovni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg) in hrbtenični deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg). V analizi agencija ugotavlja stanje na upoštevem trgu, obstoj operaterja s pomembno tržno močjo in predlaga naložitev določenih obveznosti z namenom odpravljanja motenj na trgu oz. izboljšanja razmer na trgu (vzpostavitev učinkovite konkurence).

Agencija je v skladu z 21. in 124.členom ZEKom pri izvajanju analize upoštevne trga in določitvi pomembne tržne moči sodelovala z Uradom za varstvo konkurence (zadeva št. 300-165/2004).

Agencija je Telekom Slovenije d.d. v zvezi z analizo upoštevne trga 13 najprej pozvala na izjasnitev z dopisom št. 300-165/2004/21 z dne 08.07.2005, ko je opravila skupno analizo upoštevne trga 13 – dostopovni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg) in upoštevne trga 14 – hrbtenični deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg). Skupno analizo je agencija napravila, ker eden izmed večjih operaterjev, prihodkov ni mogel razdeliti na dostopovni in hrbtenični del, kot je agencija zahtevala v vprašalniku, ker zaračunava enotno ceno za zakupljeni vod od točke do točke. Prav tako ta operater ni mogel zagotoviti podatkov za leto 2002.

Agencija je osnutek ukrepa iz omenjene skupne analize notificirala pri Evropski komisiji 28.07.2005. Evropska komisija je agencijo z dopisom z dne 05.08.2005 pozvala, da mora na vsak način ločiti izračun tržnih deležev in tudi drugih kriterijev na dostopovne dele zakupljenih vodov in hrbtenične dele zakupljenih vodov. Agencija je zbrala manjkajoče podatke in pripravila ločeno analizo za upoštevni trg dostopovnih delov zakupljenih vodov.

Z dopisom št. 300-165/2004/49 z dne 18.10.2005 je agencija po uradni dolžnosti začela upravni postopek zoper Telekom Slovenije d.d. v zvezi z analizo predmetnega upoštevne trga. Na podlagi prvega odstavka 138.člena v povezavi s 145.členom Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list, RS, št. 80/99, 70/00, 52/02 in 73/04) je z navedenim dopisom Telekomu Slovenije d.d. poslala ponovni poziv na izjasnitev o analizi upoštevne trga 13 – Dostopovni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg).

Telekom Slovenije d.d. je z dopisom št. 01/30-213-347/2005 z dne 21.10.2005 v zahtevanem roku posredovala odgovor na poziv na izjasnitev.

V odgovoru se Telekom Slovenije d.d. pod točko 1 izjasnjuje glede naložitve obveznosti dopustitve operaterskega dostopa, pod točko 2 se izjasnjuje glede objave vzorčne ponudbe ter glede roka za pripravo in objavo vzorčne ponudbe in pod točko 3 se izjasnjuje glede minusa v okviru metode »maloprodajna cena minus«.

Agencija se bo do vsebine odgovora na poziv na izjasnitev opredelila v nadaljevanju te obrazložitve in sicer v odsekih, ki obravnavajo sporna vprašanja.

A. Opredelitev upoštevnega trga

Pri opredelitvi upoštevne trgov je potrebno upoštevati določila novega regulativnega okvira na področju elektronskih komunikacij v EU. Na podlagi prvega odstavka člena 15 Direktive 2002/21/ES, Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (OJ L 108, 24.4.2002, str. 33; v nadaljnjem besedilu: Okvirna direktiva) je Evropska komisija sprejela Priporočilo z dne 11. februarja 2003 o upoštevne trgov produktov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, ki so lahko predmet predhodnega urejanja v skladu z Direktivo 2002/21/ES Evropskega parlamenta in Sveta o skupnem ureditvenem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (OJ L 114, 8.5.2003, str. 45; v nadaljnjem besedilu: Priporočilo o upoštevne trgov produktov in storitev). V njem je Evropska komisija opredelila trge produktov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, katerih značilnosti lahko utemeljujejo uvedbo regulativnih obveznosti iz posebnih direktiv in so tako lahko predmet predhodne (ex-ante) regulacije. Pri določitvi t.i. upoštevne trgov je Evropska komisija ravnala v skladu z načeli konkurenčnega prava. Agencija je omenjene upoštevne trge produktov in storitev prevzela s sprejetjem Splošnega akta o določitvi upoštevne trgov.

Iz Splošnega akta o določitvi upoštevne trgov je razvidno, da so upoštevni trgi produktov in storitev zgolj določeni s poimenovanjem posameznega upoštevne trga, kar pomeni, da je potrebno posamezni upoštevni trg boljše opredeliti oz. definirati v okviru posamezne analize, saj je potrebno opredeliti kateri produkti oz. storitve se na tem trgu nahajajo. Opredelitev oz. definicijo upoštevne trga produktov in storitev je pri tem potrebno opraviti s pomočjo dveh kriterijev, to je zamenljivost povpraševanja in zamenljivost ponudbe, kar omogoča, da se upošteva specifične nacionalne okoliščine pri oblikovanju posameznega upoštevne trga produktov in storitev.

Zamenljivost povpraševanja

Zamenljivost povpraševanja se ugotavlja na podlagi zamenljivosti storitve z vidika kupca. Zamenljivost povpraševanja omogoča, da se določi storitve ali nabor storitev, ki so v očeh potrošnika substituti, to so tiste storitve, ki so lahko zamenljive v primeru relativnega zvišanja cen. Pri ugotavljanju obstoja zamenljivosti povpraševanja se mora upoštevati vsako prejšnje obnašanje potrošnikov. Kjer je mogoče, se preveri preteklo gibanje cen potencialnih konkurenčnih storitev. Če pa teh podatkov ni in če je potrebno pa se poišče in preveri verjetne reakcije potrošnikov in ponudnikov na relativno povišanje cen storitev, ki so predmet analize.

Možnost potrošnikov, da lahko zamenjajo storitev za drugo storitev zaradi majhnega vendar pomembnega dviga cen, je lahko ovirana zaradi znatnih stroškov prehoda. Potrošniki, ki so investirali v tehnologijo z namenom prejemanja storitve morda ne bodo pripravljene prevzeti kakršnihkoli dodatnih stroškov, ki so povezani z zamenjavo obravnavane storitve za substitut. Pogosto pa se tudi zgodi, da so potrošniki priklenjeni na obstoječega ponudnika z dolgoročnimi pogodbami ali z visokimi stroški zamenjave terminalske opreme. V primerih, ko je potrošnik soočen z visokimi stroški zamenjave storitve A za storitev B, ti dve storitvi ne smeta biti vključeni v isti upoštevni trg.

Substitucija oz. zamenljivost na strani povpraševanja predstavlja najbolj neposredno obliko konkurenčnega pritiska.

V Sloveniji je več potencialnih možnosti zamenljivosti povpraševanja na upoštevem trgu 13 – Dostopovni deli zakupljenih vodov.

Agencija je v okviru te točke ugotavljala, ali obstajajo produkti oziroma storitve, ki bi bili z vidika funkcionalnosti podobni ali celo enaki funkcijam, ki jih omogočajo dostopovni deli zakupljenih vodov. Pri ugotavljanju zamenljivosti povpraševanja dostopovnih delov zakupljenih vodov so važni vmesniki priključnih točk oziroma tehnologija prenosa.

Agencija je ugotavljala zamenljivost povpraševanja za naslednje storitve:

- a) ATM,
- b) Zakup vodov preko IP omrežja,
- c) Frame Relay.

a) Zakup vodov se določa v skladu s prenosno hierarhijo PDH/SDH sistemov. ATM je tehnološka rešitev, ki omogoča optimalnejšo izrabo frekvenčnega spektra v primerjavi s tehnologijo TDM. Primerna je za prenos podatkov visoke hitrosti, saj s svojo paketno zasnovano, elastičnostjo in protokolno neodvisnostjo ter vrsto različnih vmesnikov, omogoča povezavo tako podatkovnega dela kot tudi govornega dela korporacijskega omrežja. ATM tehnologija omogoča dodatno funkcionalnost od klasičnega zakupa vodov v primeru prostih kapacitet v omrežju. Izključeni so vodi, ki zagotavljajo širokopasovne komunikacije, ki so zajeti v analizi širokopasovnega dostopa na upoštevem trgu 12 (ATM, IP,...).

b) Zakup vodov preko IP je glavna tehnološka rešitev sodobnih telekomunikacij. Omogoča skupni prenos podatkovnih in govornih signalov (VoIP). Rešitev je predvsem problematična z vidika nadzora, saj je potrebna drugačna konfiguracija omrežja od klasične rešitve zakupa kapacitet.

Na hrbtencičnem omrežju omogoča učinkovitejšo izrabo frekvenčnega spektra, zato je cenovno ugodnejša. Na dostopovnem omrežju pa zahteva spremembo terminalske opreme, zato neposredna zamenljivost ne pride v poštev.

c) Storitve Frame relay je definirana kot tehnologija za prenos podatkov z definirano minimalno hitrostjo.

Prednost FR je v protokolni transparentnosti, ki omogoča učinkovito upravljanje s pasovno širino, slabost pa, da je omejen le na prenašanje informacij s hitrostjo do 2 Mbit/s in je primeren predvsem za prenos podatkov. Znotraj te pasovne širine omogoča dodatno funkcionalnost v primeru prostih kapacitet.

Agencija meni, da storitve Frame Relay niso funkcionalni substituti dostopovnih delov zakupljenih vodov.

Zamenljivost ponudbe

Pri ugotavljanju zamenljivosti ponudbe je potrebno upoštevati, da se podjetje, ki trenutno ne deluje na upoštevem trgu lahko odloči za vstop na trg, v primeru povišanja relativnih cen in

v razumem roku. V primeru, ko so stroški zamenjave zagotavljanja storitve za obravnavano storitev relativno zanemarljivi, mora biti ta storitev vključena v upoštevni trg. Dejstvo, da ima konkurenčno podjetje v lasti sredstva za zagotavljanje storitev je nerelavanto, če so potrebne znatne dodatne investicije za zagotavljanje te storitve. Prav tako pa je potrebno upoštevati dolgoročno vezavo kapacitet pri zagotavljanju storitev. Zgolj slučajna hipotetična zamenljivost ponudbe ni zadosten pogoj za določitev trga.

Prav tako je potrebno upoštevati obstoječe zakonodajne oz. regulatorne in strukturne ovire, ki lahko preprečijo pravočasen vstop na upoštevni trg in posledično onemogočijo zamenljivost ponudbe. Zakonodajne oz. regulatorne ovire so posledica zakonodajnih, administrativnih ali drugih državnih ukrepov, ki imajo neposredni učinek na pogoje vstopa in/ali položaj operaterjev na upoštevem trgu. Strukturne ovire pa obstajajo, če pri danem povpraševanju stanje tehnologije in obstoječa struktura stroškov povzročata asimetrične pogoje med bivšim monopolistom in operaterji, ki želijo vstopiti na trg. To pa slednjim otežuje vstop na trg ali jih celo izključuje iz trga.

Zamenljivost ponudbe ne služi samo za definiranje upoštevnega trga, ampak tudi za določanje udeležencev na upoštevem trgu.

Pri ocenjevanju možnih substitutov zakupljenih vodov na upoštvnem trgu 13 – Dostopovni deli zakupljenih vodov je agencija ugotavljala, ali bi alternativni operater v primeru relativnega zvišanja cen zakupljenih vodov, lahko v kratkem času prešel na zagotavljanje storitev dostopovnih delov zakupljenih vodov, pri tem pa bi bili stroški prehoda zanemarljivi.

Na medoperaterskem trgu dostopovnih delov zakupljenih vodov je v Sloveniji prisotnih 7 operaterjev, 4 od teh operaterjev so prisotni tudi na medoperaterskem trgu hrbtencičnih delov zakupljenih vodov. Na medoperaterskem trgu hrbtencičnih delov zakupljenih vodov je sicer prisotnih 6 operaterjev.

Agencija ocenjuje, da zaradi visokih potopljenih stroškov (stroški, ki ne bodo povrnjeni pri izstopu iz trga, kot so med drugim tudi investicije v izgradnjo kapacitet) vstop operaterjev, ki delujejo na medoperaterskem trgu hrbtencičnih delov zakupljenih vodov, na medoperaterski trg dostopovnih delov zakupljenih vodov v kratkem času, to je v roku enega leta, ni mogoč.

Agencija je na podlagi vprašanj, ki jih je dobila od operaterjev, ki so vpisani v register, vendar storitve zakupljenih vodov v obdobju, ki jih zajema vprašalnik še niso opravljali, ugotovila, da kar nekaj operaterjev zagotavlja le optična vlakna (predvsem kabelski operaterji). V skladu z registrom agencije daje prenosne medije (optične, koaksialne, druge) v zakup 34 operaterjev. Optična vlakna kot tehnologija predstavljajo velik potencial za vstop na trg, saj s svojo praktično neomejeno pasovno širino zagotavljajo prenos signalov vseh hitrosti. Sicer z optičnimi vlakni razpolagajo in jih tudi dajejo v zakup tudi operaterji, ki so že prisotni na trgu zakupljenih vodov. Agencija je analizirala storitev zakupa vodov z že definirano prenosno hitrostjo, ki jo zagotavljajo sistemi prenosa vključno s prenosnim medijem. Samih optičnih vlaken, kot prenosih medijev, agencija v analizi ni upoštevala, ker brez terminalske opreme nimajo definirane prenosne hitrosti.

Definicija upoštevnega storitvenega trga

Zakupljeni vodi so vrsta elektronskih komunikacijskih zmogljivosti, ki uporabniku omogočajo transparentne prenosne povezave med omrežnimi priključnimi točkami brez funkcije

avtomatske usmerjevalne komutacije, ki bi bila uporabniku na voljo kot del funkcij zakupljenega voda.

Nacionalni zakupljeni vod je zakupljen vod, ki povezuje terminalske opreme uporabnikov (operaterjev) (točka-točka ali točka-več točk) znotraj območja Republike Slovenije.

Mednarodni zakupljeni vodi povezujejo zakupnikovo terminalsko opremo z mednarodnim telekomunikacijskim omrežjem in so sestavljeni iz nacionalnega dela, ki poteka po ozemlju Republike Slovenije in mednarodnega dela, ki se nadaljuje izven območja Republike Slovenije.

Dostopovni del zakupljenega voda je tisti del, ki poteka od lokacije operaterja (ali njegove opreme) do prvega vozlišča na omrežju operaterja elektronskih komunikacijskih omrežij (last mile).

Medomrežni vod, je zakupljen vod, ki je namenjen medomrežni povezavi dveh operaterjev.

Delni zakupljeni vod (part circuit ali part line) v skladu s Priporočilom o zagotavljanju zakupljenih vodov v Evropski uniji Del2 - cenovni vidiki medoperaterskih zakupljenih vodov za delne zakupljene vode C(2005) 951/2 predstavlja povezavo med prostori uporabnika in točko medomrežne povezave drugega (alternativnega) operaterja na vozlišču glavnega operaterja. Delni zakupljeni vodi so obravnavani kot specialna vrsta medoperaterskih zakupljenih vodov, ki jih alternativni operater lahko uporabi za zagotavljanje storitev končnemu uporabniku. Sestavljeni so iz dostopovnega dela (povezava uporabnika a prvim vozliščem glavnega operaterja) in/ali hrbteničnega dela (povezava med vozlišči glavnega operaterja).

Tranzitni vodi, so zakupljeni vodi namenjeni za medsebojno povezovanje operaterjev, bodisi nacionalnih ali mednarodnih preko omrežja operaterja elektronskih komunikacijskih omrežij. Pri tranzitnih vodih gre dejansko za povezavo dveh točk medomrežnih povezav.

V trg dostopovnih delov zakupljenih vodov so vključeni le dostopovni deli zakupljenih vodov v skladu s podanimi definicijami, kjer se striktno upošteva meja med dostopovnim in hrbteničnim delom.

Trg dostopovnih delov zakupljenih vodov tako sestavljajo naslednje storitve:

- medomrežni vodi (nacionalni zakupljeni vodi),
- tranzitni vodi (nacionalni zakupljeni vodi),
- delni zakupljeni vodi (nacionalni zakupljeni vodi) – vključen samo dostopovni del,
- povezave operaterjev do lastnih naprav (bazne postaje, druga oprema) (nacionalni zakupljeni vodi),
- dostopovni del povezave operaterja z mednarodnim omrežjem (nacionalni del mednarodnega zakupljenega voda).

Agencija analize ni izvedla ločeno po posameznih hitrostih, ampak je vse hitrosti analizirala skupaj.

Geografski trg

Upoštevni geografski trg obsega vsa področja, kjer operaterji ponujajo storitve in povprašujejo po storitvah v enakih pogojih konkurence. Pri določanju upoštevnega trga se ne upoštevajo področja, na katerih so pogoji konkurence pomembno različni.

Agencija je na podlagi pridobljenih podatkov ugotovila, da so dostopovni deli zakupljenih vodov dostopni na celotnem območju Slovenije in konkurenčni pogoji (z vidika cene, kvalitete, pogojev in rokov) niso vezani na geografsko lokacijo.

Na podlagi Splošnega akta o določitvi upoštevni trgov in zgornjih ugotovitev, agencija zaključuje, da geografski trg za medoperaterski trg Dostopovni deli zakupljenih vodov predstavlja območje Republike Slovenije.

B. Analiza upoštevnega trga

V okviru analize agencija ugotavlja ali na posameznem upoštevni trgu obstaja učinkovita konkurenca. Evropska komisija je sprejela smernice, ki naj bi pomagale nacionalnim regulatorjem držav članic EU pri ugotavljanju obstoja konkurence na upoštevni trgih in ocenitvi položaja s pomembno tržno močjo. Iz Smernic Komisije o analizi trga in oceni pomembne tržne moči v skladu z regulativnim okvirom Skupnosti za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (OJ C 165, 11.7.2002, str. 6; v nadaljnjem besedilu: Smernice Komisije o analizi trga in oceni pomembne tržne moči) izhaja, da je ugotovitev, da na ustreznem trgu obstaja učinkovita konkurenca, enakovredna ugotovitvi, da nobeno podjetje samo ali skupaj z drugim podjetjem nima pomembne tržne moči na tem trgu. Iz tega sledi, da mora nacionalni regulativni organ v primeru, da ugotovi, da na ustreznem trgu ni učinkovite konkurence, določiti podjetje s pomembno tržno močjo na tem trgu in v skladu s členom 16(4) Okvirne direktive naložiti ustrezne obveznosti ali pa ohraniti ali spremeniti take obveznosti, kjer že obstajajo. Agencija je na podlagi šestega odstavka 19. člena ZEKom zavezana, da pri določanju pomembne tržne moči ravna skladno z zakonodajo ES in dosledno upošteva smernice Evropske komisije, ki urejajo tržno analizo in določitev pomembne tržne moči na področju elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev.

Definicija operaterja s pomembno tržno močjo je v ZEKom-u določena v prvem odstavku 19. člena. Iz določila izhaja, da ima operater pomembno tržno moč, če ima sam ali skupaj z drugimi operaterji na določenem trgu javnih komunikacijskih omrežij oziroma javnih komunikacijskih storitev (upoštevni trg) položaj, enakovreden prevladujočemu položaju, torej tak ekonomski vpliv, da mu omogoča znatno mero samostojnosti nasproti konkurentom, uporabnikom in potrošnikom.

Za razliko od splošnega konkurenčnega prava zasleduje sektorska regulacija predhodno (ex-ante) ocenitev stanja. Nacionalni regulatorni organ se zlasti pri predhodni ocenitvi, ali je eno ali več podjetij na ustreznem trgu v prevladujočem položaju, načeloma zanaša na drugačne sklope predpostavk in pričakovanj, kot organ, pristojen za varstvo konkurence, ki ugotavlja prevladujoči položaj v okviru domnevno storjene zlorabe (ex-post). Treba je poudariti, da nacionalnim regulatornim organom ni treba ugotoviti zlorabe prevladujočega položaja, da podjetje označi kot podjetje s pomembno tržno močjo, kar izhaja tudi iz 70. točke Smernice Komisije o analizi trga in oceni pomembne tržne moči. Z vnaprejšnjo (ex ante) regulacijo želi

agencija na področju elektronskih komunikacij izboljšati razmere na ne dovolj konkurenčnem trgu z namenom hitrejšega razvoja konkurence. Pri tovrstni regulaciji je potrebno pri tržni analizi upoštevati tako obstoječa dejstva, kot tudi morebitne spremembe v bližnji prihodnosti. Ugotavlja se torej, ali je trg potencialno konkurenčen, in s tem tudi, ali je pomanjkanje učinkovite konkurence začasno ali trajno.

Kadar agencija presoja, ali ima operater pomembno tržno moč v skladu s prvim odstavkom 19. člena ZEKom, upošteva primeroma določena merila v četrtem odstavku omenjenega člena. Agenciji pri določitvi operaterja s pomembno tržno močjo ni potrebno kumulativno uporabiti vseh meril, temveč upošteva tista, ki so primerna in na podlagi katerih lahko oceni položaj operaterja oz. operaterjev na trgu. Agencija postopek določitve operaterja s pomembno tržno močjo opira na naslednja merila:

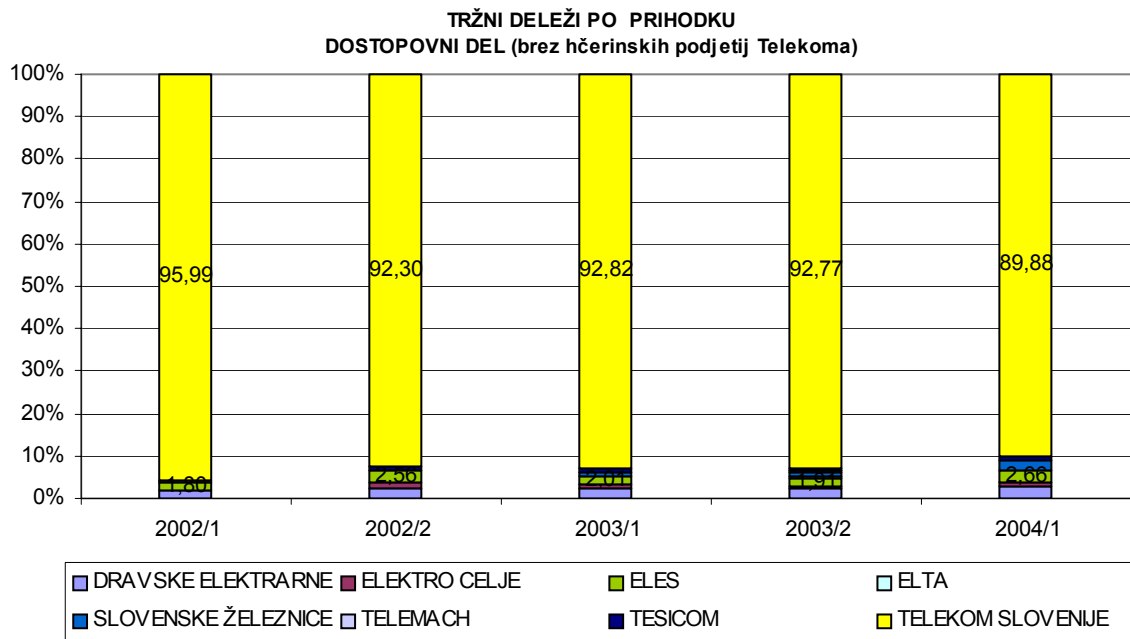
1. tržni delež operaterja na upoštevnem trgu in spreminjanje njegovega tržnega deleža na upoštevnem trgu v daljšem obdobju.

Zelo visok tržni delež operaterja je pomemben pokazatelj o obstoju prevladujočega položaja na trgu. Iz obsežne sodne prakse Sodišča ES (Zadeva AKZO/Komisija, C-62/1986, točka 60) izhaja, da je že samo dejstvo, da ima neko podjetje tržni delež večji od 50%, dokaz o obstoju pomembne tržne moči na določenem trgu. Za podjetje z visokim tržnim deležem se domneva, da ima pomembno tržno moč na upoštevnem trgu, če je bil tržni delež stabilen skozi daljše časovno obdobje. Dejstvo, da podjetje s pomembnim položajem na trgu počasi izgublja tržni delež, pa je lahko pokazatelj tega, da trg postaja konkurenčen, kar pa ne izključuje, da ima to podjetje pomembno tržno moč.

V Sloveniji je v proučevanjem obdobju 1. polletje 2002 do 1. polletje 2004 dostopovne dele zakupljenih vodov na medoperaterskem trgu zagotavljalo 8 operaterjev, in sicer:

- Dravske elektrarne Maribor d.o.o.,
- Elektro Celje d.d.,
- ELES,
- Elta d.o.o.,
- Holding Slovenske železnice d.o.o.,
- Telemach d.o.o.,
- Tesicom d.o.o. in
- Telekom Slovenije d.d..

Po prihodku največji tržni delež dosega Telekom Slovenije d.d.. Za Telekom Slovenije d.d. je upoštevan podatek o prihodku iz naslova dostopovnih delov zakupljenih vodov, brez prihodka iz naslova dostopovnih delov zakupljenih vodov hčerinskih podjetij Mobitela in Siola.

Tržni delež Telekoma Slovenije d.d. je bil v 1.polovici 2004 89,88%. V primerjavi z letom 2002 je tržni delež Telekoma Slovenije d.d. rahlo upadel zaradi malenkostnega povečanja tržnega deleža ELES-a in zaradi novih vstopov na trg v letu 2003, vendar pa je upad deleža tako majhen in postopen, velikosti tržnih deležev ostalih operaterjev pa zanemarljive, da v krajšem obdobju ne pomeni spremembe položaja Telekoma Slovenije d.d. na trgu. Visok tržni delež Telekoma Slovenije d.d. kaže na pomembno tržno moč na upoštevem trgu.

2. ovire za vstop na upoštevni trg in vpliv na potencialno konkurenco na tem trgu

Grožnja za vstop na trg, bodisi da vstopajoči vstopa na dolgi rok bodisi za krajši čas, je ena izmed glavnih pritiskov potencialnih konkurentov na obstoječe podjetje, kjer je tak vstop verjeten (in ne zgolj hipotetičen), pravočasen in upoštevanja vreden. Grožnja vstopa na trg se zmanjša s postavljanjem ovir za vstop.

V uradni evidenci agencije je 32 operaterjev, ki so agencijo obvestili, da zagotavljajo storitve dajanja vodov oziroma dajanja prenosnih kapacitet v zakup, od tega jih le 8 dejansko zagotavlja dostopovne dele zakupljenih vodov na medoperaterskem trgu.

Prednost Telekoma Slovenije d.d. je v tem da ima zgrajeno infrastrukturo na celotnem območju Slovenije, ter da ima najbolj razvejano dostopovno omrežje z daleč največjim številom dostopovnih priključnih točk. Število priključnih točk Telekoma Slovenije d.d. je v 1.polovici 2004 znašalo 321, medtem ko jih je imel ELES 26 in Holding slovenske železnice d.o.o. 11. Potencialni vstopajoči so odvisni predvsem od novega povpraševanja na trgu in od pokritosti njihovih omrežij s sodobno tehnologijo.

Agencija ugotavlja, da analiza tega merila kaže na obstoj pomembne tržne moči Telekoma Slovenije d.d. na upoštevem trgu.

3. vpliv velikih uporabnikov na moč operaterja

Kjer so kupci zadosti veliki in imajo zadosti moči, se lahko racionalno odzovejo na vsak poskus za zvišanje cen prodajalca. Vendar izravnalna kupna moč obstaja le tedaj, kadar imajo velike stranke zmožnost v razumnem roku uporabiti alternative kot odgovor na zvišanje cene ali grožnjo po zvišanju cen. Alternativa pa je, da bodisi preneha kupovati oziroma bodisi da zamenja ponudnika.

Agencija ugotavlja, da se operaterji kot kupci dostopovnih delov zakupljenih vodov sicer pojavljajo pri več operaterjih. Vendar so alternative za zamenjavo Telekoma Slovenije d.d. kot ponudnika slabe, omejene so na določena regionalna območja, kjer so ostali ponudniki sploh prisotni in na določeno majhno število priključnih točk pri ostalih ponudnikih. V skladu z navedenim agencija zaključuje, da na tem trgu kupec nima izravnalne kupne moči, to je moči, da bi lahko ogrozila tržni položaj Telekoma Slovenije d.d. na upoštevem trgu.

4. doseganje ekonomij obsega in ekonomij povezanosti

Ekonomije obsega so značilne za proizvodne procese, ki vsebuje visoke fiksne stroške, kar je tudi značilnost komunikacijskih trgov. O ekonomijah obsega govorimo takrat, ko povprečni stroški na enoto padajo. Ekonomije obsega predstavljajo oviro za vstop kot tudi prednost pred obstoječimi konkurenti.

Ekonomije povezanosti obstajajo, kadar so povprečni stroški za proizvod oziroma storitev nižji kot posledica tega, da se storitve zagotavlja v istem podjetju skupaj z drugimi storitvami. Ekonomije povezanosti so značilne, kjer se storitve zagotavljajo preko omrežja. Zmogljivost omrežja se lahko namreč deli med več storitev. Ekonomije povezanosti predstavljajo tako oviro za vstop kot tudi prednost pred obstoječimi konkurenti.

Telekom Slovenije d.d. je operater, ki ima zgrajeno dostopovno omrežje na celotnem ozemlju države, storitev dajanja vodov v zakup izvaja že od leta 1995, in je največji operater na medoperaterskem trgu dostopovnih delov zakupljenih vodov. Zaradi navedenega agencija ocenjuje, da dosega ekonomije obsega.

Poleg tega Telekom Slovenije d.d. na tem dostopovnem omrežju ne ponuja le dostopovnih delov zakupljenih vodov, temveč ponuja paleto storitev širokemu krogu uporabnikov, zato dosega tudi ekonomije povezanosti.

Ostali operaterji so manjši akterji na trgu dostopovnih delov zakupljenih vodov, zato agencija ocenjuje, da ne dosegajo ekonomij obsega in tudi ne ponujajo široke palete telekomunikacijskih storitev zato ne moremo govoriti o ekonomijah povezanosti.

Agencija ugotavlja, da ekonomije obsega in povezanosti kažejo na pomembno tržno moč Telekoma Slovenije d.d..

5. kontrola nad infrastrukturo, ki se je ne da zlahka podvojiti

V uradni evidenci agencije je 32 operaterjev, ki so agencijo obvestili, da zagotavljajo storitve dajanja vodov oziroma dajanja prenosnih kapacitet v zakup, od tega jih le 8 dejansko zagotavlja dostopovne dele zakupljenih vodov na medoperaterskem trgu.

Na določenih lokacijah nastopa le Telekom Slovenije d.d., na nekaterih lokacijah, ne na vseh pa še kateri izmed drugih operaterjev. Pokritost območja Slovenije s strani Telekoma Slovenije d.d. je znatno večja v primerjavi z drugimi operaterji, v smislu števila komutacijskih centrov in razvejanega dostopovnega omrežja. Število priključnih točk Telekoma Slovenije d.d. je v 1.polovici 2004 znašalo 321, medtem ko jih je imel ELES 26 in Holding slovenske železnice 11.

Agencija ocenjuje, da bi vstop na trg dostopovnih delov zakupljenih vodov zahteval znatne investicije, pretežno kot potopljene stroške oziroma stroške, ki ne bodo povrnjeni pri izstopu iz trga. Ti potopljeni stroški skupaj z ekonomijami povezanosti in ekonomijami obsega znatno povečuje ovire za vstop za operaterje, ki načrtujejo nova lokalna dostopovna omrežja. Z razvojem širokopasovnega dostopa se bo večala potreba po razširitvi dostopovnega omrežja, kar je zopet povezano z velikimi stroški.

Agencija ugotavlja, da tudi ta indikator kaže na pomembno tržno moč Telekoma Slovenije d.d..

6. možnost dostopa do finančnih virov

S kazalniki financiranja presojamo sestavo obveznosti do virov sredstev. Struktura obveznosti do virov sredstev vpliva na finančno tveganje ter donosnost gospodarske družbe. Ti kazalci so zlasti pomembni za posojilodajalce pri oceni tveganja glede vračila povračila. Donosnost in finančno tveganje sta povezana. Podjetja s stabilnim, dobro predvidljivim poslovanjem lahko varneje uporabljajo več dolžniških virov financiranja.

Agencija je preverjala naslednje kazalnike Telekoma Slovenije d.d.:

- stopnja dolžniškosti kapitala

Delež dolgov v financiranju kaže, kolikšen del sredstev podjetja je financiran s tujimi viri oziroma dolgovi. Iz podatkov Telekoma Slovenije d.d. izhaja, da je to 21,82 % v letu 2004 (prva polovica leta) oziroma 25,51% v letu 2003. Nižja vrednost kazalca zmanjšuje tveganje glede vračila glavnice in obresti. Agencija ocenjuje, da velik delež kapitala v financiranju (in s tem posledično nizek delež dolgov) zmanjšuje tveganje pri poslovanju.

- koeficient dolgovno- kapitalskega razmerja

Koeficient kaže razmerje med dolgovi in kapitalom. Iz podatkov Telekoma Slovenije d.d. izhaja, da ima koeficient trend padanja, v letu 2002 je znašal 39,2 %, v letu 2003 34,49% ter 28,10% v letu 2004 (prva polovica leta).

- ROE (koeficient čiste dobičkovnosti kapitala)

Kazalnik je pravzaprav najpomembnejši kazalec poslovanja podjetja, saj (posredno) meri donosnost naložbe lastnikov podjetja. Kaže koliko denarnih enot je ustvarila ena denarna enota kapitala. Iz podatkov Telekoma Slovenije d.d. je razvidno, da ROE narašča in sicer od 2,92 % v letu 2002 na 4,3 % v letu 2004.

Agencija ugotavlja, da je struktura kazalnikov Telekom Slovenije d.d. ugodna. Majhen delež dolgov in posledično velik delež kapitala zmanjšuje tveganje pri poslovanju, s tem pa je tudi dostop do finančnih virov ugodnejši.

Agencija ugotavlja, da tudi ta indikator kaže na pomembno tržno moč Telekoma Slovenije d.d..

7. tehnološke prednosti

Taka prednost predstavlja oviro za vstop na trg kot tudi prednost pred obstoječimi konkurenti. Telekom Slovenije d.d. je zakoniti naslednik podjetja PTT pri zagotavljanju javnih komunikacijskih omrežij oziroma javnih komunikacijskih storitev in je imel do konca leta 2000 izključno pravico zagotavljanja teh storitev. Telekom Slovenije d.d. zagotavlja storitev dajanja vodov z zakup od leta 1995 dalje. Telekom Slovenije d.d. razpolaga z dobro razvitim dostopovnim omrežjem, sodobnimi sistemi prenosa, ki uporabljajo večinoma optično infrastrukturo in zagotavljajo visoke hitrosti prenosa.

Ostali operaterji so dejavnost dajanja vodov v zakup začeli opravljati leta 1999, nekateri pa še kasneje, tako, da so s tega vidika v slabšem položaju in imajo slabše razvita dostopovna omrežja.

Agencija ugotavlja, da tudi ta indikator kaže na pomembno tržno moč Telekoma Slovenije d.d..

8. stopnja vertikalne integracije

Smernice Komisije o analizi trga in oceni pomembne tržne moči v skladu z ureditvenim okvirom skupnosti za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (2002/C 165/03) obravnavajo integracijo kot vzvod tržne moči. Z vzvodom se razume kakršnokoli obnašanje s katerim podjetje, ki ima to moč, prenese moč na drug potencialno konkurenčen trg. Ker je vzvod poskus izrinjanja tekmecev iz potencialno konkurenčnega trga, omejitev njihove prodaje oz. dohodkov, ali zgolj oviranje tekmecev pri vstopu na trg se ga razume tudi kot oblika izključevanja. Vertikalni vzvod se lahko definira tudi kot: »vsaka praksa prevladujočega, ki nekaterim uporabnikom odreka dostop do nujnih inputov z namenom vzdrževanja monopolne moči in to moč iz enega segmenta trga (segment ozkega grla) prenaša na drug trg (potencialno konkurenčen trg)«. Ker vzvod povzroča tržno moč na potencialno konkurenčnem trgu je običajno škodljiv za celotno blaginjo.

Telekom Slovenije d.d. je pomemben akter na trgih kjer deluje (vertikalna veriga) od dostopa na medoperaterskem trgu, do maloprodajnega trga storitev (Telekom Slovenije d.d. je operater s pomembno tržno močjo na upoštevem maloprodajnem trgu Minimalni nabor zakupljenih vodov). Predvsem je to pomembno na delih, kjer ne obstaja alternativna infrastruktura. Telekom Slovenije d.d. nastopa tako na medoperaterskem trgu dostopovnih delov zakupljenih vodov, kot tudi na maloprodajnem trgu zakupljenih vodov in drugih maloprodajnih trgih.

Agencija ugotavlja, da ta indikator kaže na pomembno tržno moč Telekoma Slovenije d.d..

Zaključki analize o obstoju konkurence na upoštevnom trgu:

Iz opravljene analize na podlagi zgoraj navedenih meril izhaja, da ima Telekom Slovenije d.d. pomembno tržno moč na upoštevnom trgu 13 Dostopovni deli zakupljenih vodov in da iz tega razloga ni učinkovite konkurence na trgu. Na to ne kaže zgolj visok tržni delež, ki ga ima Telekom Slovenije d.d. na upoštevnom trgu, temveč tudi analize opravljene na podlagi ostalih meril, in sicer:

- obstajajo ovire za vstop na upoštevni trg in vpliv na potencialno konkurenco, saj ima Telekom Slovenije d.d. prednost v številu priključnih točk in pokritosti območja,
- vpliva velikih uporabnikov na moč operaterja ni, saj alternativa za zamenjavo operaterja večinoma ne obstaja,
- Telekom Slovenije d.d. je operater, ki ima zgrajeno dostopovno omrežje na celotnem ozemlju države, storitev dajanja vodov v zakup izvaja že od leta 1995, in je največji operater na medoperaterskem trgu dostopovnih delov zakupljenih vodov ter ponuja paleto storitev širokemu krogu uporabnikov, zato dosega tako ekonomije obsega kot ekonomije povezanosti,
- Telekom Slovenije d.d. nadzoruje infrastrukturo, ki jo ni mogoče zlahka podvojiti, saj so za izgradnjo dostopovnega omrežja potrebni visoki potopljivi stroški, kar še dodatno otežuje vstop alternativnih operaterjev na trg,
- na podlagi kazalnikov financiranja in donosnosti Telekoma Slovenije d.d. izhaja, da ima družba možnost ugodnega dostopa do finančnih virov,
- Telekom Slovenije d.d. razpolaga z dobro razvitim dostopovnim omrežjem, sodobnimi sistemi prenosa, ki uporabljajo večinoma optično infrastrukturo in zagotavljajo visoke hitrosti prenosa,
- Telekom Slovenije d.d. deluje tako na medoperaterskem trgu dostopovnih delov zakupljenih vodov kot maloprodajnem trgu zakupljenih vodov in drugih maloprodajnih trgov in tako deluje vzvod vertikalne integracije.

Na podlagi navedenega, je agencija, v skladu z 19. členom ZEKom, na upoštevnom trgu »Dostopovni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg)« Telekom Slovenije d.d. določila za operaterja s pomembno tržno močjo, saj ima položaj enakovreden prevladujočemu položaju, torej tak ekonomski vpliv, da mu omogoča znatno mero samostojnosti nasproti konkurentom, uporabnikom in potrošnikom.

Agencija je zaradi vsega navedenega odločila tako, kot izhaja iz 1. točke izreka te odločbe.

C. O obveznostih operaterja s pomembno tržno močjo

V primeru, da agencija na podlagi analize upoštevne trga ugotovi, da ta trg ni dovolj konkurenčen, z odločbo določi operaterja s pomembno tržno močjo na tem trgu. V skladu z drugim odstavkom 22. člena ZEKom mora agencija z odločbo naložiti operaterju s pomembno tržno močjo vsaj eno izmed obveznosti iz 23. do 30. člena ZEKom. Izhodišče za ugotovitev primernih obveznosti za regulacijo trga so motnje konkurence, ki so že prisotne na upoštevnom trgu Dostopovni deli zakupljenih vodov kot tudi potencialne motnje, ki lahko nastopijo v prihodnosti.

Agencija na podlagi opravljene tržne analize Telekomu Slovenije d.d. nalaga naslednje obveznosti:

- obveznost dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe,
- obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja,
- obveznost zagotavljanja preglednosti,
- obveznost cenovnega nadzora.

1. Obveznost dopustitve operaterskega dostopa

V skladu s 26. členom ZEKom lahko agencija z odločbo iz prvega odstavka 22. člena ZEKom naloži operaterju s pomembno tržno močjo obveznost, da ugotovi vsem razumnim zahtevam za operaterski dostop do in uporabo določenih omrežnih elementov in povezanih zmogljivosti. Tako ravna agencija zlasti, kadar oceni, da bi zavrnitev operaterskega dostopa ali nerazumni pogoji, ki bi imeli podoben učinek, ovirali vzpostavitev zadostne konkurenčnosti trga na maloprodajnem nivoju, ali da ne bi bili v interesu končnih uporabnikov. Pri tem agencija lahko naloži tudi dodatne pogoje, da se zagotovi poštenost, razumnost in pravočasnost izpolnitve obveznosti.

Z naložitvijo navedene obveznosti se želi preprečiti dejanja, ki preprečujejo konkurenco in niso cenovne narave.

Motnje konkurence, ki jih je agencija opazila na podlagi analize upoštevnega trga, so predvsem v možnosti izločitve konkurentov na maloprodajnih trgih («Foreclosure»), kjer je položaj operaterja odvisen od pogojev, ki jih ima na medoperaterskem trgu.

Telekomu Slovenije d.d. visok tržni delež na danem trgu omogoča, da sprejme odločitve povsem neodvisno od ravnanj ostalih udeležencev na trgu. Telekom Slovenije d.d. je v položaju, da prepreči oz. omeji zakup dostopovnih delov zakupljenih vodov. To lahko stori tudi s postavitvijo pogojev, ki niso cenovne narave kot npr. zavlačevanje postopka, postavljanje nekonkurenčnih pogojev in podobno.

Iz navedenih razlogov je agencija Telekomu Slovenije d.d. naložila obveznost, da ugotovi vsem razumnim zahtevam za operaterski dostop do in uporabo določenih omrežnih elementov in povezanih zmogljivosti, ki tvorijo trg dostopovnih delov zakupljenih vodov. Zahteva mora biti izvršena, kakor hitro je praktično mogoče, pod poštenimi in razumnimi pogoji in cenami, ki so določene v tej odločbi.

Telekom Slovenije d.d. je dolžan:

- omogočiti operaterski dostop do določenih omrežnih elementov oziroma naprav (1.točka 26.člena ZEKom),
- se v dobri veri pogajati z operaterji, ki zahtevajo operaterski dostop (2.točka 26.člena ZEKom),
- ne zavrniti že odobrenega operaterskega dostopa do zmogljivosti (3.točka 26.člena ZEKom),
- zagotoviti zakupljene vode na medoperaterskem trgu za preprodajo le teh na maloprodajnem trgu (4.točka 26.člena ZEKom),
- zagotoviti ustrezno kakovost storitve.

Telekom Slovenije d.d. je dolžan zagotavljati standardne dostopovne dele zakupljenih vodov vseh hitrosti, ki jih je možno vzpostaviti na obstoječi infrastrukturi. V okviru te ponudbe mora

Telekom Slovenije d.d. zagotoviti tudi delne zakupljene vode, ki so posebej pomembni z vidika dostopa alternativnih operaterjev do končnih uporabnikov.

Telekom Slovenije d.d. je dolžan objaviti ponudbo dostopovnih delov zakupljenih vodov v omrežju Telekoma Slovenije d.d., ki obsegajo zakup vseh tipov dostopovnih delov zakupljenih vodov po obstoječi infrastrukturi Telekoma Slovenije d.d. v vzorčni ponudbi.

O zakupljenih vodih za dostop operaterja do omrežja Telekoma Slovenije d.d., se operaterja dogovorita v skladu z možnostmi medomrežne povezave, ki so navedene v Vzorčni referenčni ponudbi o medomrežnem povezovanju z omrežjem Telekoma Slovenije d.d. z dne 14.05.2004 (Uradni list RS, št. 53/04) oziroma iz spletne strani <http://www.telekom.si/res/RIO-maj2004.pdf>.

Agencija je ugotovila, da je naložena obveznost Telekomu Slovenije d.d. skupaj z rokom sorazmerna glede na koristi pri vzpostavljanju učinkovite konkurence na trgu elektronskih komunikacij. Dostopovni deli zakupljenih vodov alternativnim operaterjem omogočajo, da na območju Slovenije vstopijo na maloprodajne trge in enakovredno konkurirajo z operaterjem s pomembno tržno močjo. Prav tako je obveznost potrebna in sorazmerna z vidika dolgoročnega varstva konkurence. Le z naložitvijo obveznosti se bo lahko vzpostavila učinkovita konkurenca na trgih elektronskih komunikacijskih storitev.

Telekom Slovenije d.d. v točki 1 dopisa št. 01/30-213-347/2005 z dne 21.10.2005 ocenjuje, da potreba po naložitvi obveznosti dopustitve operatorskega dostopa trenutno ne obstaja, saj Telekom Slovenije d.d. že dalj časa ponuja vsem operaterjem vse glavne tipe zakupljenih vodov in ne obstajajo indici, da namerava v prihodnosti svojo ponudbo omejevati. Telekom Slovenije d.d. je mnenja, da popolnoma zadostuje, da se obravnavanje operaterjev podvrže načelu nediskriminacije, obseg ponudbe pa po svoji presoji prilagodi dejanskim potrebam trga.

Agencija je mnenja, da je z vidika vzpostavitve in preprečevanja omejevanja konkurence obveznost dopustitve operatorskega dostopa nujna in da mora s tega vidika Telekom Slovenije d.d. ugoditi vsem razumnim zahtevam. To pomeni, da mora Telekom Slovenije d.d. ponuditi na obstoječi infrastrukturi vse, kar je razumno. Obveznost nadalje daje agenciji možnost preverjanja razumnosti zahteve oziroma nalaga Telekomu Slovenije d.d., da utemelji vsako nerazumno zahtevo. Hkrati pomeni naložena obveznost nadaljevanje obveznosti, ki jo je imel Telekom Slovenije d.d. kot operater s pomembno tržno močjo že na podlagi ZTel-1. Obseg ponudbe po lastni presoji pa lahko predstavlja nevarnost, da se ne bi spoštovala obveznost dopustitve operatorskega dostopa.

Agencija je zaradi vsega navedenega Telekomu Slovenije d.d. naložila obveznost operatorskega dostopa za dostopovne dele zakupljenih vodov, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

2. Obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja

Agencija lahko na podlagi 24. člena ZEKom naloži operaterju s pomembno tržno močjo obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja v zvezi z operaterskim dostopom.

Z naložitvijo obveznosti se v skladu z drugim odstavkom 24. člena ZEKom zlasti zagotovi, da operater s pomembno tržno močjo uporablja enakovredne pogoje operaterskega dostopa v enakovrednih okoliščinah za druge operaterje, ki zagotavljajo enakovredne storitve, ter zagotavlja drugim operaterjem enako kakovostne storitve in informacije v zvezi z operaterskim dostopom pod enakimi pogoji kot za svoje storitve ali storitve svojih hčerinskih podjetij ali partnerskih podjetij.

Sama naložitev obveznosti dopustitve operaterskega dostopa ni dovolj, ker lahko Telekom Slovenije d.d. svojo pomembno tržno moč uveljavlja na druge načine. Telekom Slovenije d.d. ima ekonomski interes za določena ravnanja kot so: uporaba škarij cen (margin squeeze), zagotovitev produktov v slabši kvaliteti, preprečitev dostopa do določenih nujnih informacij v zvezi z operaterskim dostopom, zakasnitev pri zagotavljanju informacij, določitev neprimernih pogodbenih pogojev oz. zvezanost storitev. Vse to so ovire za vstop na trg. Informacije in storitve, ki jih operater Telekom Slovenije d.d. zagotavlja drugim operaterjem, morajo biti podane v enakem času in biti enake kakovosti.

Zaradi navedenega je agencija Telekomu Slovenije d.d. naložila obveznost enakega obravnavanja, v okviru katere mora zagotoviti enake pogoje v enakovrednih okoliščinah za vse operaterje, ki zagotavljajo enake storitve in mora drugim operaterjem nuditi storitve in informacije v zvezi z operaterskim dostopom pod enakimi pogoji in enake kvalitete kot za svoje storitve ali storitve svojih hčerinskih družb.

Obveznost, ki jo agencija nalaga, je sorazmerna, saj omogoča in pospešuje vstop novih operaterjev na trg komunikacijskih storitev. Drugi operaterji bodo le tako lahko prepričani, da bodo deležni enakega obravnavanja, pridobivali enake informacije kot njihovi konkurenti ali povezane družbe Telekoma Slovenije d.d.. Interes končnih uporabnikov je, da na trgu deluje več operaterjev in da ponujajo čim širšo paleto produktov in storitev za primerno ceno.

Agencija je zaradi vsega navedenega odločila tako, kot izhaja iz 3. točke izreka te odločbe.

3. Obveznost zagotavljanja preglednosti

Agencija lahko na podlagi prvega odstavka 23. člena ZEKom naloži operaterju s pomembno tržno močjo, da zagotavlja preglednost glede operaterskega dostopa tako, da od njega zahteva razkritje določenih informacij v zvezi z operaterskim dostopom, na primer računovodske informacije, tehnične specifikacije, značilnosti omrežja, pogoje izvedbe in uporabe, cene. Agencija v tej odločbi natančneje določi, katere informacije naj bodo razkrite, kako podrobno naj bodo in kako naj bodo razkrite.

ZEKom v drugem odstavku 23. člena agenciji omogoča, da od operaterja s pomembno tržno močjo, ki mu je naložena tudi obveznost enakega obravnavanja, zahteva, da objavi vzorčno ponudbo za operaterski dostop. Ta vzorčna ponudba mora biti dovolj razčlenjena, tako da drugim operaterjem, ki želijo določeno storitev v zvezi z operaterskim dostopom, ni treba plačevati zmožljivosti, ki niso nujno potrebne za zahtevano storitev. V tej vzorčni ponudbi

morajo biti opisane storitve, ki jih operater s pomembno tržno močjo ponuja v zvezi z operaterskim dostopom, razčlenjene na komponente v skladu s tržnimi potrebami, ter z njimi povezanimi pogoji, vključno s cenami.

Agencija ocenjuje, da je potrebno Telekomu Slovenije d.d. skupaj z obveznostjo enakega obravnavanja naložiti tudi obveznost zagotavljanja preglednosti. Izvajanje obveznosti enakega obravnavanja je v tem primeru mogoče le s hkratnim transparentnim prikazom vseh informacij in pogojev za operaterski dostop.

Agencija ugotavlja, da je Telekom Slovenije d.d. svojo ponudbo medoperaterskih zakupljenih vodov objavil v Vzorčni referenčni ponudbi o medomrežnem povezovanju z omrežjem Telekoma Slovenije d.d. z dne 14.05.2004 (Uradni list RS, št. 53/04) in na spletni strani <http://www.telekom.si/res/RIO-maj2004.pdf>.

Telekom Slovenije d.d. je dolžan objaviti ponudbo dostopovnih delov zakupljenih vodov v omrežju Telekoma Slovenije d.d. v vzorčni ponudbi, ki je zadosti razčlenjena, tako da zakupniku ni potrebno plačevati za zmogljivosti, ki niso potrebne za zagotavljanje storitve. To ponudbo lahko Telekom Slovenije objavi s spremembo obstoječe »Vzorčne referenčne ponudbe o medomrežnem povezovanju z omrežjem Telekoma Slovenije d.d.« z dne 14.05.2004 (Uradni list RS, št. 53/04, spletni naslov <http://www.telekom.si/res/RIO-maj2004.pdf>) ali s sprejetjem samostojne nove vzorčne pogodbe, v roku 30 dni. Telekom Slovenije d.d. mora vsako spremembo ponudbe dostaviti agenciji in objaviti na svoji spletni strani najkasneje 30 dni pred uveljavitvijo spremembe.

Telekom Slovenije d.d. mora v vzorčni ponudbi za ponudbo dostopovnih delov zakupljenih vodov v omrežju Telekoma Slovenije d.d. objaviti cene vsaj za hitrosti do 155 Mbit/s skupaj z morebitnimi popusti in drugimi pogoji, roki izvedbe in uporabe ter parametri kakovosti prenosa in vse tehnične vmesnike in standarde, ki jih morajo ti vmesniki izpolnjevati. Če ponudba dovoljuje upoštevanje multipleksiranja signalov, mora Telekom Slovenije d.d. pregledno prikazati način kalkulacije. Telekom Slovenije d.d. mora kot prilogo referenčne vzorčne ponudbe objaviti tudi splošne pogoje.

Telekom Slovenije d.d. mora svojo Vzorčno referenčno ponudbo o medomrežnem povezovanju z omrežjem Telekoma Slovenije d.d. z dne 14.05.2004 (Uradni list RS, št. 53/04) oziroma na spletnem naslov <http://www.telekom.si/res/RIO-maj2004.pdf> uskladiti z novo ureditvijo iz te odločbe in objaviti novo vzorčno ponudbo najkasneje v 30 dneh od dokončnosti te odločbe.

Agencija ocenjuje, da bi v praksi lahko prišlo do tega, da bi Telekom Slovenije d.d. posameznim operaterjem pri pogajanjih ponujala različne pogoje za zakup dostopovnih delov zakupljenih vodov, v primeru, da agencija Telekomu Slovenije d.d. ne bi naložila obveznost objave vzorčne ponudbe. Objava vzorčne ponudbe skupaj s postavljenimi roki je sorazmeren ukrep, saj prispeva k transparentnemu delovanju Telekoma Slovenije d.d., hkrati pa dopolnjuje naloženo obveznost enakega obravnavanja.

Z objavo vzorčne ponudbe se preprečuje nastajanje ovir za vstop na trg. S tem se vzpodbudi vstop na trg novim ponudnikom in zagotovi učinkovito konkurenco pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij, elektronskih komunikacijskih storitev in povezanih zmogljivosti ter storitev.

Agencija je zaradi vsega navedenega odločila tako, kot izhaja iz 4. točke izreka te odločbe.

4. Obveznost cenovnega nadzora

Agencija lahko na podlagi prvega odstavka 27. člena ZEKom operaterju s pomembno tržno močjo naloži obveznosti v zvezi s pokrivanjem stroškov in kontrolo cen, vključno z obveznostmi glede stroškovne naravnosti cen in obveznostmi glede sistemov stroškovnega računovodstva, v povezavi z zagotavljanjem operaterskega dostopa.

V skladu s drugim odstavkom 27.člena ZEKom agencija naloži obveznosti iz prvega odstavka 27.člena ZEKom, če na podlagi tržne analize oceni, da bi operater s pomembno tržno močjo zaradi pomanjkanja učinkovite konkurence utegnil obdržati ali previsoke cene ali prenizko razliko med maloprodajnimi in grosističnimi cenami v škodo končnih uporabnikov.

Na upoštevem trgu Dostopni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg) obstaja pomanjkanje učinkovite konkurence. V takšnih razmerah lahko operater s pomembno tržno močjo vzdržuje previsoke cene v škodo končnim uporabnikom. Visoke vstopne ovire pa onemogočajo razvoj konkurence tudi v prihodnje. Telekom Slovenije d.d. lahko s postavljanjem visokih grosističnih cen onemogoča vzpostavitev konkurence na maloprodajnem trgu, zlasti to velja na tistem delu omrežja, kjer ne obstaja druga infrastruktura.

Agencija je Telekomu Slovenije d.d. naložila obveznost cenovnega nadzora, kjer se cena dostopovnih delov zakupljenih vodov določi na podlagi metode maloprodajna cena minus.

Agencija je naredila primerjavo veljavnih grosističnih cen dostopovnih delov zakupljenih vodov in maloprodajnih cen zakupljenih vodov Telekoma Slovenije d.d.. Agencija ugotavlja, da so trenutne maloprodajne cene zakupljenih vodov višje od trenutnih grosističnih cen dostopovnih delov zakupljenih vodov, maloprodajna marža se giblje med 2% in 8,7%. Maloprodajna marža je najvišja 8,7% pri hitrostih do in 64 kbit/s in se z naraščanjem hitrosti približuje proti 2%, kolikor znaša pri hitrosti 155 Mbit/s.

Agencija je nadalje analizirala maloprodajne cene Telekoma Slovenije d.d., ki so objavljene v 10. poročilu Evropske unije o opazovanju trga elektronskih komunikacij COM (2004) 759) z dne 02.12.2004, in sicer za 2Mbit/s, 34 Mbit/s in 155 Mbit/s vse za razdalje 2 km in 200 km. Agencija ugotavlja, da so vse cene Telekoma Slovenije d.d. pod objavljenim povprečjem EU.

Poleg navedenega je agencija že izdala odločbo na podlagi analize upoštevne trga 7 – minimalni nabor zakupljenih vodov, s katero je določila Telekom Slovenije d.d. za operaterja s pomembno tržno močjo in kjer je ta na podlagi 29. člena ZEKom dolžan zagotavljati stroškovno naravnane cene zakupljenih vodov iz minimalnega nabora zakupljenih vodov.

Agencija na podlagi navedenega ugotavlja, da je smiselna uvedba cenovnega nadzora z uporabo metode maloprodajna cena minus.

Agencija ocenjuje, da je grosistični popust v višini 2% premajhen za vstop na trg in vzpostavitev učinkovite konkurence, medtem ko je grosistični popust v višini 8,7% primeren za vstop na trg. Agencija tudi ocenjuje, da razpon v višini grosističnega popusta med 2% in 8,7% ni upravičen.

Agencija na podlagi izkustvene metode s pomočjo informacij s trga in izkušenj drugih evropskih regulatorjev ocenjuje, da je primeren grosistični popust v višini 8,7%. Agencija je

pri določitvi odstotka upoštevala dejstvo, da želi omogočiti vstop na trg tudi manjšim operaterjem, zato mora tem operaterjem zagotoviti nižje grosistične cene. Glede na to, da Telekom Slovenije d.d. trenutno že zagotavlja tudi grosistični popust v višini 8,7%, agencija ocenjuje, da je grosistični popust v višini 8,7% primeren tudi s tega vidika.

Cene mesečne zakupnine in priključnine dostopovnih delov zakupljenih vodov se določijo na podlagi metode maloprodajna cena minus, kjer je minus enak 8,7%.

Pri izračunu cene mesečne zakupnine in priključnine dostopovnih delov zakupljenih vodov se upoštevajo vsakokrat veljavne maloprodajne cene zakupljenih vodov za posamezne hitrosti, ki so objavljene v vsakokrat veljavnem maloprodajnem ceniku.

Agencija bo spremljala učinek določenega grosističnega popusta in bo primernost njegove višine ponovno preverjala v naslednji analizi trga.

Telekom Slovenije d.d. v točki 3 dopisa št. 01/30-213-347/2005 z dne 21.10.2005 nasprotuje določitvi grosističnega popusta v višini 10% in predlaga, da se pri določitvi grosističnega popusta izhaja iz obstoječih popustov Telekoma Slovenije d.d. in da se določi minus 5% kot okvirno povprečno vrednost pri teh popustih.

Agencija se ne strinja s predlogom Telekoma Slovenije d.d., da bi se določil grosistični popust v višini 5%. Agencija meni, da je grosistični popust v višini 8,7% primeren tako z vidika Telekoma Slovenije d.d., saj na določenih zakupljenih vodih že daje grosistični popust v višini 8,7%, in tudi z vidika alternativnih, zlasti manjših, operaterjev, ki bodo lahko zaradi nižje grosistične cene vstopili na trg.

Agencija ugotavlja, da Telekom Slovenije d.d. obračunava več popustov, in sicer na lojalnost in na znesek mesečne zakupnine. Lestvica popustov objavljena v Vzorčni referenčni ponudbi o medomrežnem povezovanju z omrežjem Telekoma Slovenije d.d. je sledeča:

Doba za katero je sklenjena pogodba	Popust (v odstotkih)
od vključno 3 do 5 let	5
od vključno 5 let do 10 let	10
nad 10 let	15

Znesek vsote mesečnih zakupnin (v SIT)	Popust (v odstotkih)
od 2.000.000,00 do 9.999.999,99	3
od 10.000.000,00 do 19.999.999,99	5
od 20.000.000,00 do 29.999.999,99	7
od 30.000.000,00 do 99.999.999,99	10
100.000.000,00 in več	15

Pri izračunu cen se upošteva združevanje kapacitet na osnovi multipleksiranja signalov.

Največje popuste 30% dosegata hčerinski podjetji Telekom Slovenije d.d., poleg hčerinskih podjetij pa popuste dosega le še 3 drugi operaterji.

Operater	Popust (v %)
Zakupnik 3	25
Zakupnik 4	18
Zakupnik 5	5

Agencija ocenjuje, da je lestvica popustov glede postavljenih razredov postavljena tako, da so največjih popustov deležna hčerinska podjetja, 3 drugi operaterji so deležni manjših popustov, ostali pa jih sploh ne dosega. Agencija ocenjuje, da je potrebno razrede lestvice popustov na vsoto mesečne zakupnine preoblikovati na način, da bodo operaterji bolj enakomerno porazdeljeni v razrede.

Agencija ocenjuje tudi, da stimuliranje operaterjev z vezavo celo nad 10 let zopet postavlja oviro za vzpostavitev konkurence na trgu dostopovnih delov zakupljenih vodov, saj so operaterji za to obdobje privezani na Telekom Slovenije d.d. in tako tudi v trenutku, ko na trg pride nov operater do izteka pogodbe ne morejo brez posledic prestopiti k drugemu ponudniku. Agencija meni, da je potrebno dobo vezave skrajšati na največ 7 let, kolikor je tudi življenjska doba opreme.

Cene in popusti določeni v okviru te obveznosti stopijo v veljavo v 30 dneh od dokončnosti izdane odločbe. Agencija je rok za uveljavitev cen uskladila z rokom za objavo vzorčne ponudbe.

Agencija zaključuje, da je naložena obveznost, skupaj s postavljenimi roki primerna in sorazmerna. Nadzor nad grosističnimi cenami je namreč nujno potreben, da se alternativnim operaterjem omogoči dostopnost komunikacijskih storitev na grosističnem trgu po takšnih cenah, ki jim bodo omogočale konkurenčnost na maloprodajnih trgih.

Agencija je zaradi vsega navedenega odločila tako, kot izhaja iz 5. točke izreka te odločbe.

V skladu s 117. členom ZEKom izdaja direktor agencije splošne akte ter odloča o posamičnih zadevah iz pristojnosti agencije.

V skladu s 118. členom ZEKom so odločbe agencije v upravnem postopku dokončne, zato zoper to odločbo ni pritožbe.

Ker pri vodenju upravnega postopka niso nastali stroški, je agencija odločila kot izhaja iz 6. točke izreka te odločbe.

Pravni pouk:

Zoper to odločbo je v skladu s 119. členom ZEKom mogoče sprožiti upravni spor v roku 30 dni od njene vročitve. Upravni spor se sproži s tožbo, ki se vloži pri Upravnem sodišču Republike Slovenije v Ljubljani. O sporu odloča Upravno sodišče Republike Slovenije na sedežu v Ljubljani. Tožbo se lahko pošlje priporočeno po pošti ali da ustno na zapisnik pri sodišču. Tožba se vloži v treh izvodih, priložiti pa je treba to odločbo v izvirniku ali overjenem prepisu.

Ta odločba je na podlagi 22. člena Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo) takse prosta.

Odgovorna oseba:
Tomaž Simonič
v.d. direktorja